

## **БЕЛСЕНДІ ОҚЫТУ МЕН ОҚУДЫҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

**Кубеева Р.Ж.** – магистр, аға оқытушы, ШУ Экономикалық институты,

**Қойшыбаева Н.И.** – доцент, п.ғ.к., **Жунисбекова Ж.А.** - доцент, п.ғ.к.,

**Шыныбек С.** – ЕП-19-16р тобы, М.Әуезов ат.ОҚУ, Шымкент, Қазақстан

Қазіргі уақытта педагогика ғылымының бір ерекшелігі — баланың тұлғалық дамуына бағытталған жаңа оқыту технологияларын шығаруға ұмтылуы.

Ғылымға мықтап енген «педагогикалық технология» ұғымына әртүрлі түсініктемелер берілген (В.П. Беспалько, В.М. Шепель, И.П. Волков, М. Чошанов. М.В. Кларин, Г.К. Селевко және т.б.). Дегенмен, барлық анықтамалардың ортақ басты негізі бар, бұл, біздің ойымызша, келесі түсіндірмеден айқын көрінеді:

«Педагогикалық технологиялар — бұл білімнің басымды мақсаттарымен біріктірілген пәндер мен әдістемелердің; оқу-тәрбие процесін ұйымдастырудың өзара ортақ тұжырымдамамен байланысқан міндеттерінің, мазмұнының, формалары мен әдістерінің күрделі және ашық жүйелері, мұнда әр позиция басқаларына әсер етіп, ақыр аяғында оқушының дамуына жағымды жағдайлар жиынтығын құрайды».

Интерактивті-инновациялық ерекшелігі: тек білімді меңгерту емес, оқушының танымдық қабілетін және танымдық процестерді жадының алуан түрлерін есту, көру, қимыл ойлауды, ынтаны қабылдау қабілетін дамытып, оны бекіту, шығармашылық деңгейін арттыру.

Сабақтың қызықты, сапалы өтуі тікелей мұғалімнің шеберлігіне байланысты болады. Осы орайда белгілі ғалым Ахмет Байтұрсынұлы «Шеберліктің белгісі – түрлі әдісті болу», - деген өткен ғасырда айтылған сөздері ойға оралады. Бір сабақтың әр кезеңдері түрлі әдістері орнымен пайдалану арқылы көп нәтижеге жетуге болады.

Оқушы санасына білімді жүйелі түрде меңгеруіне және қабілет деңгейлерін дамыту. М.Жанпейісованың «Модульдік оқыту

технологиямының» маңызы ерекше екені мәлім. Себебі аталмыш технология әдістері оқушыларды өз бетімен жұмыс істеуге, қорытындылар жасауға, жүйелі білім алуға жетелейді, өзін-өзі өзгені де бағалай білуге үйретеді.

Оқушының оқу және танымдық әрекеттерінің белсенділігін арттыру – ең негізгі әдістемелік мәселе. Модуль арқылы оқыту сы мәселені шешуге мүмкіндік беретін тиімді жолы болып табылады. Модуль арқылы оқыту технологиясының өзіндік ерекшеліктері қағидалары, белгілі бар.

Тиімді белгілерінің бірі – оқушының оқу белсенділігі. Бұл технологияның бір ерекшелігі сабақтың негізгі кезеңдерінің бәрінде оқушыларға шығармашылық жұмысты ұсынуға болады.

Сөздікпен жұмыс кезінде оқушының шығармашылығы, мүмкіндігіне қарай сөз тіркесін, сөйлемдерге сөзжұмбақ, ребус немесе сканворд құрастыру мүмкіндігін тудыру болса, жаңа материалмен жұмыс істеген кезде өз ойын сызба немесе сурет, тірек конспектілері арқылы жеткізуіне, жаңа тақырыпты бекіту кезеңінде өз пікірін шағын шығарма, өлең, жұмбақ, қағида немесе ереже құрап жазу арқылы беруге болады.

Оқушының белсенділігін оның ойлау, есте сақтау, елестету, қабылдау қабілеттерін, жадысы мен зейінін дамытып, қызығушылығын арттырады. Сабақ формаларының өзгеріп отыруы, әсіресе топтық формалар оқушылар арасында қарым-қатынастың нығаюына ықпалын тигізеді. Оқушының тапсырманы өзінің орындау мүмкіндігіне қарай таңдап алуға еріктілігі, оның өз күшін, шама-шарқын бағалай білуге, өзін қауіпсіз сезінуіне, қиындыққа дайын болуға және оны жеңуге тырысуына жетелейді.

Оқыудың басты ерекшелігі – оқушылардың қарым-қатынасы арқылы тіл дамыту, тұлғаның дамуына жағдай жасау.

Сабақтарында қолданылатын әдіс-тәсілдері: іскерлік ойын, «пікірталас», «ойын», «жаттығу», инверсия, «шаттық шеңбері», «жүректен жүрекке», дәріс-әңгіме, нақты жағдайларды талдау әдісі, миға шабуыл, «өзіңмен-өзің

оңшада», «педагогтың жалпылауы», «бейне материалдарды көру», ұсынылған тақырып бойынша ой толғау, «рефлексия» және басқалар.

Сабақ өткізу, оқыту барысында өткізілетін ең күрделі жұмыс түрлерінің бірі – сабақта мәтінмен жұмысты ұтымды ұйымдастыру.

Сабақ тиімділігін арттыруда ойын элементтерін қолдану белсенділігін арттырып, оларды ынталандырады, теориялық білімдерін практикада қолдануға үйретеді. Ойын элементтерін сабақта екі түрлі мақсатта пайдаланамын. Біріншісі – сабаққа қызығушылығын арттыру, тілін дамыту, екіншісі – оқушылардың ойлау қабілетін дамыту, тапқырлыққа баулу.

Осылайша білімді бағалау жүйесі сабақта емес, тақырыптар бойынша іске асырылады, өйткені сөйлесу бөлімінде оқушылардың білімін негізінен оқушылардың өзі бағалап, ол тек ынталандырушы сипатта болатын.

Қазіргі заманауи жағдайда білімділік деңгейі білім көлемімен, энциклопедиялығымен анықталмайды. Құзыреттілік амал тұрғысынан, білімділік деңгейі оқушының өзінде бар білімі негізінде түрлі проблемаларды шеше алу қабілетімен анықталады.

Жоғарыдағы тәсілдерді қолданудың тиімділігін М.Жұмабайұлының: «Мектеп пен тұрмыс бірі қырым, бірі қияда жатпауын, мектепте оқыған адам білімді құшақтап алып, тұрмыста жарамсыз болып шықпауын, бала нені білсе де, көзімен көріп, қолымен ұстап, мүмкін болғанша өзі істеп білуін қолдаған. Мектеп бітіріп шыққан соң бала бүкіл әлемге, өзгенің және өзінің өміріне білім жүзімен ашылған сапалы ақыл көзімен қарай білсе, міне білімдендірудің көздейтін түпкі мақсаты осы» - деген сөздері дәлелдейді.

### **Әдебиеттер**

- 1 Қойшыбаева Н.И., Жунисбекова Ж.А., Абитиярова А.А. Педагогикалық психология. – Алматы: Нұрлы Әлем, 2017. – 369 б.
- 2 Селевко Г.К. Современные образовательные технологии. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.